

ПУРСЬКИЙ

Олег Іванович

УДК 004.04; 681.3; 332.1

**ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ
МОНІТОРИНГУ СОЦІАЛЬНО-
ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНУ
НА ОСНОВІ ІНФОРМАЦІЙНИХ
ТЕХНОЛОГІЙ**

**MAIN PROVISIONS OF THE
ORGANIZATION OF MONITORING OF
SOCIO-ECONOMIC DEVELOPMENT OF
THE REGION ON THE BASIS OF
INFORMATION TECHNOLOGY**

МОРОЗ

Ірина Олегівна

доктор фізико-
математичних наук,
професор Київський
національний торговельно-
економічний університет

аспірант кафедри
економічної кібернетики та
інформаційних систем,
Київський національний
торговельно-економічний
університет

Визначено характерні особливості і цілі регіонального соціально-економічного моніторингу. Представлено послідовність проведення соціально-економічного моніторингу на основі інформаційних технологій з метою використання системі регіонального управління.

Определены характерные особенности и цели регионального социально-экономического мониторинга. Представлено последовательность социально-экономического мониторинга на основании информационных технологий с целью использования в системе регионального управления.

The characteristic features and objectives of the regional socio-economic monitoring are defined. It is presented sequence of socio-economic monitoring on the basis of information technologies for use in the system of regional governance.

Ключові слова: соціально-економічний моніторинг; інформаційні технології

Ключевые слова: соціально-економічний моніторинг; інформаційні технології

Key words: socio-economic monitoring, information technology

ВСТУП

Соціально-економічний розвиток регіонів повинний здійснюватися на основі науково обґрунтованої регіональної політики, яка є важливою складовою державної політики розвитку. У кожному конкретному регіоні стратегічні напрямки розвитку реалізуються із врахуванням регіональних особливостей. Розробка стратегії соціально-економічного розвитку регіонів вимагає значних науково-дослідних робіт, які базуються на регіональному соціально-економічному моніторингу. На сучасному етапі розвитку економіки пристальну увагу науковців викликають можливості, пов'язані з проведенням актуальних досліджень шляхом моніторингу соціально-економічного розвитку регіонів. Практично всі науковці відзначають присутність в соціально-економічних дослідженнях елементів невизначеності та інваріантності. Цим пояснюються пошуки комплексних методів дослідження соціально-економічних процесів, їх

адекватного відображення і розробки способів та механізмів оптимального управління соціально-економічними системами.

Дослідженню питань соціально-економічного розвитку присвячена значна кількість праць як закордонних дослідників, так і вітчизняних економістів-науковців [1-7]. В роботах зазначається, що розв'язання проблеми управління соціально-економічним розвитком регіону має спиратися на повне й адекватне відображення економічної і соціальної динаміки по кожному окремо визначеному показникові системи адміністративно-територіального устрою на фоні відповідних середніх показників по країні. Тобто, однією з найважливіших науково-технічних і соціально-економічних проблем на даний час є проблема ефективного застосування інформаційних технологій контролю, або іншими словами інформаційних систем поточного моніторингу, у забезпеченні ефективної регіональної політики соціально-економічного розвитку.

МЕТОЮ РОБОТИ є визначення основних положень організації соціально-економічного розвитку регіону на основі сучасних інформаційних технологій.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Проведене аналітичне дослідження вітчизняних і закордонних публікацій за даною тематикою [4-12], дозволяє нам виділити основні характерні особливості регіонального соціально-економічного моніторингу:

- моніторинг має системний характер;
- моніторинг реалізується шляхом систематичного спостереження і збору інформації про параметри соціально-економічної системи;
- моніторинг здійснюється на основі довготривалого постійного спостереження;
- моніторинг може здійснюватися за допомогою різних методів в залежності від властивостей систем, що досліджуються;

- дані проведеного моніторингу підлягають обробці – перевірці і аналізу;
- дані моніторингу після обробки зберігаються, і в подальшому можуть використовуватися для моделювання і прогнозування соціально-економічних показників розвитку регіону та в процесах прийняття управлінських рішень;
- ефективність соціально-економічного моніторингу визначається правильною постановкою мети дослідження, отриманням і наданням адекватної і своєчасної інформації, проведенням аналізу і використанням результатів цього аналізу.

Структурна схема елементів регіонального соціально-економічного моніторингу наведена на рис. 1. В даній схемі безпосередньо вказується послідовність проведення соціально-економічного моніторингу з метою використання його результатів в системі управління соціально-економічним розвитком регіону.

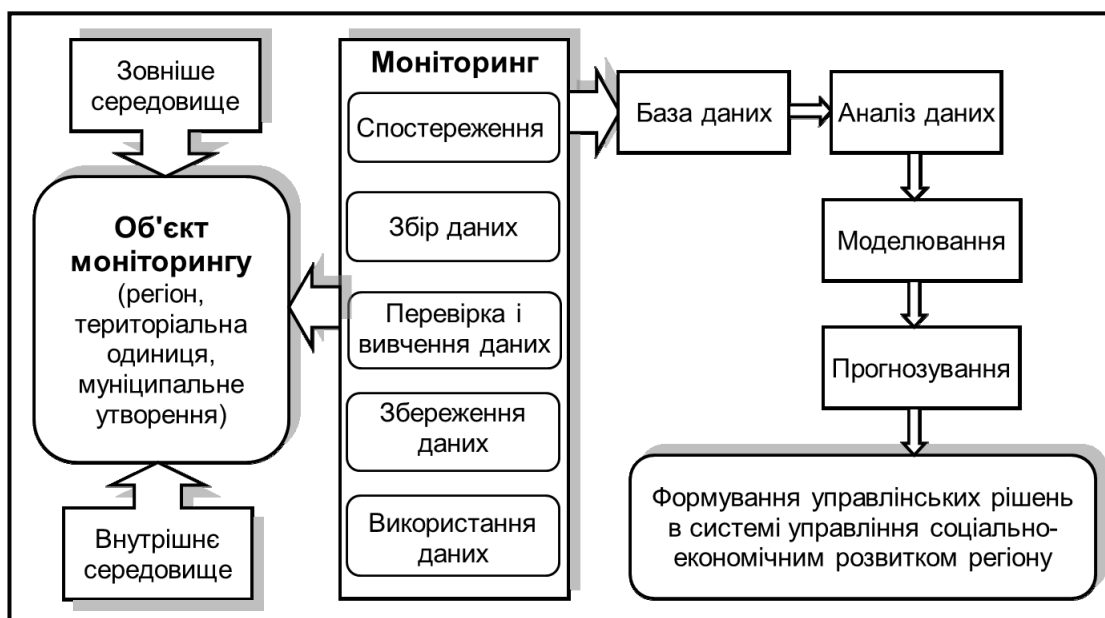

Рис. 1. Структурна схема організації регіонального соціально-економічного моніторингу

На рис. 1 чітко простежується взаємозв'язок моніторингу і процесу прийняття управлінських рішень, що ґрунтується на результатах цього моніторингу. Тому, в нашому випадку, під соціально-економічним моніторингом розуміємо систематичне спостереження за регіональними процесами, явищами, об'єктами дослідження, систематизацію отриманих даних з метою їх аналізу, моделювання і прогнозування з метою подальшого використання в системі прийняття управлінських рішень.

Основні цілі організації регіонального соціально-економічного моніторингу полягають у наступному [13]:

- визначення ключових показників, значення яких надають найбільш повну інформацію про стан соціально-економічного розвитку регіону;
- проведення ранньої діагностики процесів, пов'язаних з негативними тенденціями в соціально-економічному розвитку регіонів;

- розробка сценаріїв економічного розвитку і удосконалення регіонального соціального середовища з орієнтацією на нагальні потреби жителів регіону;
 - оперативне, середньострокове і стратегічне планування альтернатив розвитку регіону в цілому і його окремих районів;
 - виділення основних елементів в системі управління соціально-економічним розвитком регіону, які дають збій в реалізації управлінських рішень;
 - вдосконалення системи управління соціально-економічного розвитку регіону.
- Соціально-економічний розвиток регіону проводиться з метою вирішення таких задач:
- отримання достовірної, оперативної і об'єктивної інформації про хід соціально-економічних процесів на території регіону, шляхом організації постійного спостереження;
 - перевірка, оцінка і системний аналіз отриманої інформації, виявлення причин, що

спонукають той або інший характер протікання соціально-економічних процесів;

- надання відповідної інформації (інформаційної підтримки) органам державного і місцевого регіонального управління, яка отримується в результаті соціально-економічного моніторингу;

- розробка на основі результатів моніторингу рекомендацій і вказівок, головною метою яких є подолання негативних і підтримка позитивних тенденцій соціально-економічного розвитку регіону, і представлення їх в систему регіонального управління.

Після наведеного вище, можна сформулювати головне функціональне призначення системи соціально-економічного моніторингу, яке полягає в забезпеченні відповідних органів управління регіоном, повною, достовірною і оперативною інформацією про процеси, що протікають в різних сферах його економіки, а також про соціальну ситуацію в регіоні [14].

Тепер розглянемо основні принципи організації соціально-економічного моніторингу. Провідним принципом організації соціально-економічного моніторингу є ціленаправленість. У відповідності до даного принципу передбачається, що вся система моніторингу повинна бути направлена на вирішення конкретних управлінських задач. Виконання положень цього принципу дозволяє, по-суті, уникнути інформаційної надлишковості, не займатися збором і обробкою інформації яка не відноситься до конкретної управлінської задачі, а також забезпечує формування базису для створення ефективної соціально-економічної системи.

Наступний важливий принцип організації соціально-економічного моніторингу, який на наш погляд варто розглянути більш детально, це принцип системності. Застосування системного підходу до організації моніторингу приводить нас до розгляду регіонального, муніципального утворення як підсистеми більшої соціально-економічної системи, а також до дослідження його зв'язків з іншими регіональними підсистемами.

Системний підхід приводить нас до принципу комплексності в організації соціально-економічного моніторингу, реалізація якого потребує виконання ряду вимог. По-перше, моніторинг окремих сфер і напрямків розвитку регіону повинен здійснюватися у постійному взаємозв'язку з моніторингом інших сфер життєдіяльності. По-друге, потрібно орієнтуватися на послідовне вирішення всієї сукупності задач соціально-економічного моніторингу по кожному із напрямків моніторингу, починаючи від спостереження за ходом якого-небудь процесу і закінчуючи розробкою рекомендацій стосовно тієї або іншої області економіки і реалізації соціальної політики. Підготовка і проведення моніторингу ґрунтується на певній кількості загальних правил:

- вибрана для моніторингу система показників повинна адекватно відображувати характеристики об'єкта і давати повне уявлення про механізми його функціонування;

- при проведенні моніторингу повинен використовуватися універсальний блок індикаторів,

що дозволить проводити порівняльний аналіз і здійснювати побудову динамічних рядів;

- при проведенні порівняльного аналізу інформації потрібно чітко слідувати методичним і методологічним положенням моніторингу, що сприяє уникненню суб'єктивної інтерпретації даних моніторингу і сприяє виробленню єдиного алгоритму аналітичних розробок [15].

Процес моніторингу, це перш за все процес обробки інформації, тому при організації соціально-економічного моніторингу потрібно виконувати всі вимоги, що стосуються інформації, зокрема тих, що застосовуються в системі управління. В даному випадку маємо на увазі повноту, достовірність, надійність і оперативність інформації.

ВИСНОВКИ

Регіональний соціально-економічний моніторинг є ефективним засобом науково-практичного обґрунтування регіональних стратегій розвитку. Сучасний етап розвитку регіонів, складні соціально-економічні умови, ставлять підвищені вимоги до обґрунтованості вибору та ефективності стратегій регіонального розвитку, які багато в чому залежать від надійних і своєчасних моніторингових досліджень, оскільки останні безпосередньо впливають як на процес прийняття управлінських рішень, так і на вибір конкретної стратегії регіонального розвитку. При проведенні моніторингових досліджень для забезпечення отримання якісних інформаційних ресурсів необхідно використовувати сучасні інформаційні технології на базі обчислювальної техніки, що дозволяє шляхом використання актуальної і надійної моніторингової інформації приймати адекватні, до наявної соціально-економічної ситуації в регіоні, управлінські рішення.

Література

1. Біла С.О., Шевченко О.В., Жук В.І., Кушнір М.О., Валюшко І.В. Стратегії розвитку регіонів: шляхи забезпечення дієвості / ред. Біла С.О. – К.: НІСД, 2011. – 88 с.
2. Бережная Е.В. Математические методы моделирования экономических систем / Бережная Е.В., Березной В.И. М.: «Финансы и статистика», 2001. - 368 с.
3. Орлов А.И. Устойчивость в социально-экономических моделях / Орлов А.И. М.: Наука, 1979. - 218 с.
4. Когут А.Е. Информационные основы регионального социально-экономического мониторинга / А.Е. Когут, В.С. Рохчин. – СПб.: ИСЭП РАН, 1995. – 97 с.
5. A Researcher's Guide to the National Statistics Socio-economic Classification: [eds. D. Rose, D.J. Pevalin]. – University of Essex: SAGE Publication Ltd, 2003. – 304 p.
6. Statistical Methods for Spatial Planning and Monitoring: [eds. S. Montrone, P. Perchinunno]. – Springer, 2013. – V. IX. – 158 p
7. Krapivin V.F. Information Technologies for Remote Monitoring of the Environment / V.F. Krapivin , A.M. Shutko. – Springer, 2012. – V. XXXIV. – 498 p.

8. Bailey R.W. Strategic planning and large city governance / R.W. Bailey. – N.Y.: Proc. of the Acad. of Polit. Science, 1989. – Vol. 37. – № 3. – P. 167 - 179.

9. Altman S. Performance monitoring systems for public managers / S. Altman // Public Administration Review - 1979. – Vol. 39. – № 1. – P. 31-35.

9. Jaffee D. Levels of Socio-Economic Development Theory / D. Jaffee. – Westport, C.T.: Praeger, 1998. – 242 p.

10. Регіональний менеджмент і моніторинг / [Гладій М.В., Долишній М.І., Писаренко С.М., Янків М.Д.]. НАН України. Інститут регіональних досліджень. — Львів, 1998. — 68 с.

11. Методологія комплексної оцінки рівня соціально-економічного розвитку області та її адміністративно-територіальних одиниць: монографія / [Л.М. Зайцева, В.В. Антонов, С.М. Серьогін та ін.]; за наук. та заг. ред. Л.М. Зайцевої. - Дніпропетровськ : ДРІДУ НАДУ, 2003. - 132 с.

12. Лендшел М. Моніторинг та оцінювання стратегій і програм регіонального розвитку в Україні / М. Лендшел, Б. Винницький, Ю. Ратейчак. — К.: К.І.С., 2007. — 120 с.

13. Рычихина Э.Н. Роль мониторинга в формировании перспективного плана социально-экономического развития муниципального образования // Региональная экономика и управление: электр. науч. журн. – Киров: ООО "Международный центр научно-исследовательских проектов", 2008. – № 1 (13). – Режим доступа: <<http://region.mcnip.ru>>.

14. Дирк ван дер Верф. Мониторинг в России / Ван дер Верф Дирк, Фолькер Ронге. М.: Интердизайн, 1998. – 188 с.

15. Социологическая энциклопедия: В 2 т. Т.1 / Руководитель научного проекта Г. Ю. Семгин. – М.: Мысль, 2003. – 694 с.

КОНСУЛЬТАЦІЇ

Хто та на яких умовах може здійснювати некомерційну господарську діяльність?

(продовження, початок на стор. 10)

Примірний перелік неприбуткових організацій містить ст. 157 Податкового кодексу, а також Державний класифікатор "Класифікація організаційно-правових форм господарювання" (КОПФГ) (розділ 400 – організації (установи, заклади), та розділ 800 - об'єднання громадян, профспілки, благодійні організації та інші подібні організації), до якого включаються:

органи державної влади та місцевого самоврядування, Національна академія наук України та створені ними установи або організації, що утримуються за рахунок коштів відповідних бюджетів; політичні партії, громадські організації, спілки об'єднань громадян, релігійні організації, профспілки, об'єднання профспілок, творчі спілки, благодійні організації, організації роботодавців, об'єднання співвласників багатоквартирного будинку, органи самоорганізації населення, кредитні спілки, пенсійні фонди, релігійні організації, житлово-будівельні кооперативи, садівничі та гаражні кооперативи, а також інші юридичні особи, діяльність яких не передбачає отримання прибутку згідно з нормами відповідних законів.

Найбільш структурований перелік неприбуткових організацій міститься в Положенні про Реєстр неприбуткових організацій та установ, затвердженому Наказом Міністерства фінансів України від 24.01.2013 р. № 37.

Які існують пільги для оподаткування неприбуткових організацій?

Відповідно до п. 133.1.4. ПК неприбуткові установи та організації у разі отримання прибутку від неосновної діяльності та/або доходів, що підлягають оподаткуванню, є платниками податку на прибуток.

Відповідно до п. 136.1.8 ПК не обкладаються податком на прибуток суми коштів у вигляді внесків, які надходять до неприбуткових установ і організацій.

Відповідно до п. 136.1.8 та 157.5 ПК Від оподаткування звільняються доходи неприбуткових організацій, отримані, зокрема, у вигляді:

– разових або періодичних внесків, відрахувань засновників і членів;

– коштів або майна, які надходять безоплатно або у вигляді безповоротної фінансової допомоги чи добровільних пожертвувань;

– коштів або майна, які надходять таким неприбутковим організаціям від провадження їх основної діяльності та у вигляді пасивних доходів;

– дотацій або субсидій, отриманих з державного або місцевих бюджетів, державних цільових фондів або в межах технічної чи благодійної, у тому числі гуманітарної, допомоги, крім дотацій на регулювання цін на платні послуги, які надаються таким неприбутковим організаціям або через них їх одержувачам згідно із законодавством, з метою зниження рівня таких цін.

(продовження на стор. 36)